

ÕPPEKAVA

2019

SISUKORD

ÜLDSÄTTED	3
LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA	3
ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS	6
RAADI LASTEAEDE RIPSİK PÄEVAKAVA	6
ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED JA ÕPIKÄSITLUS	7
EESMÄRGID	7
PÕHIMÕTTED	7
ÕPIKÄSITLUS	8
VALDKONDADE EESMÄRGID, SISU JA LAPSE ARENGU EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI	9
ÜLDOSKUSED	9
MÄNGUOSKUSED	10
TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED	12
SOTSIAALSED OSKUSED	14
ENESEKOHASED OSKUSED	17
ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSTE EESMÄRGID JA SISU	19
MINA JA KESKKOND	19
KEEL JA KÕNE	24
EESTI KEEL KUI TEINE KEEL	27
MATEMAATIKA	30
KUNST	34
MUUSIKA	38
LIIKUMINE	40
LAPSE ARENGU JÄLGIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED	43
ERIVAJADUSTEGA LASTE TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS	44
KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA	47
KOOLIVALMIDUS	49
ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD	52

ÜLDSÄTTED

Raadi Lasteaed Ripsik õppekava on lasteaia õppe- ja kasvatustegevuse alusdokument, mille koostamise aluseks on Koolieelse Lasteasutuse Riiklik õppekava (Riigi Teataja 2008).

Raadi Lasteaed Ripsik õppekavas määratakse kindlaks:

- lasteasutuse liik ja eripära;
- õppe- ja kasvatustegevuse põhimõtted, eesmärgid ja sisu;
- lapse arengu eeldatavad tulemused õppekava läbimisel vanuseti;
- õppe- ja kasvatustegevuse korraldus;
- lapse arengu analüüsimise ja hindamise põhimõtted ning korraldus;
- erivajadusega lapse arengu toetamise põhimõtted ning korraldus;
- lapsevanematega koostöö põhimõtted ning korraldus;
- õppekava täiendamise ja uuendamise kord.

LASTEASUTUSE LIIK JA ERIPÄRA

Raadi Lasteaed Ripsik on 2019. aastal avatav Tartu valla munitsipaallasteaed, mis pakub kaasaegse alushariduse omandamise võimalust 3-7 aastastele lastele. Lasteaias on 6 aiarühma 144 lapsele. Õppe- ja kasvatustöö toimub eesti keeles. Lasteaias töötab 12 rühmaõpetajat, kuus õpetaja abi, muusika- ja liikumisõpetaja, majandusjuhataja, õppealajuhataja, direktor, köögipersonal ning üldkoristaja.

Raadi Lasteaed Ripsik asukoht ja ümbritsev keskkond annab lastele võimaluse aktiivseks looduses liikumiseks ning ümbritseva looduse süvitsi tundma õppimiseks. Tartu linna lähedus loob võimalused õppetöö mitmekesistamiseks ja lastele vahetute kogemuste ja elamuste saamiseks (muuseumid, näitused, teatrid, kinod, pargid, vaatamisväärsused jms).

Lasteaia nimegelase, Ripsiku, karakter annab võimaluse loovuseks ja fantaasiaks ning oma traditsioonide loomiseks. Rühma nimele viitab rühmasisene värvilahendus. Nii on Ripsikus rühmadena Punaripsikud, Siniripsikud, Kollaripsikud, Roheripsikud, Purpuripsikud ja Ruugeripsikud. Lasteaial ja rühmadel on oma logod.

Loova vaimu turgutamiseks on nii Ripsiku lasteaia siseruumides kui õuealal hulganisti laste igakülgset arengut toetavaid atraktsioone ja tegutsemise võimalusi. Nii lasteaia siseruumides kui õuealal on loodud võimalusi väikeses grupis tegutsemiseks, suurema laste hulgaga toimetamiseks ja ka üksi olemiseks. Rühmaruumi mööbel on lastepärane ja multifunktsionaalne - panipaik, mängupaik ning vajadusel ka dekoratsioon. Mööbel on kergesti liigutatav ja selle abil saab tekitada erinevaid mängukeskkondi. Rühmaruumis asuvad uksepinnad võimaldavad tegevusi lapse peenmotoorika toetamiseks. Igas rühmaruumis on valmisolek kaasaegse infotehnoloogia kasutamiseks.

Missioon

Ripsikus kasvab rõõmus, loov, õpihimuline, liikuv ja nutikas laps.

Visioon

Lasteaed Ripsik on hingega loodud, loovust ärgitava õpi- ja kasvukeskkonnaga lasteaed, mis võimaldab lastele eakohaseks arenguks parimad tingimused.

Põhiväärtused

RÕÕM
TERVIS
LAPS
LOOVUS
SALLIVUS
KOOSTÖÖ

Moto

Terves kehas nutikas vaim!

Lasteaia andmed

Asutus: Raadi Lasteaed Ripsik

Aadress: Mõisatamme 30, Vahi alevik, Tartu vald, Tartumaa 60534

Reg nr: 77000890

E-post: berit.ojaniit@ripsik.edu.ee

Mobiil: 5240819

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE KORRALDUS

Õppe- ja kasvatustegevus toimub eesti keeles. Õppeaasta algab 1.septembril ning kestab 31.augustini. Süvendatud õppetegevus toimub 1.septembrist kuni 31.maini. Suveperioodil toimub aasta jooksul õpitu kordamine ja põhirõhk on mängulisel tegevusel õues.

Õppe- ja kasvatustegevus tugineb rühma päevakavale, mis määrab vastavalt laste eale päevarütmi. Päevakavas vahelduvad igapäevatoimingud, laste mäng, vabategevused ja pedagoogide kavandatud õppe- ja kasvatustegevused. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel arvestab pedagoog lapse arengutaset, vanust, mängulisuse printsiipi ning lapse huve. Lapse kasvades ja arenedes lähtutakse õppesisu valikul üldjuhul põhimõttest - lähemalt kaugemale, üksikult üldisemale. Tegevuskoha valikul arvestatakse üldoskuste ning valdkondlike õppe- ja kasvatustegevuse eesmärkidega, eri valdkondade lõimimisega ja tegevuseks vajalike vahenditega. Tegevustesse kaasatakse kogu rühma personal ning läbi viidud õppetegevused dokumenteeritakse õppe- ja kasvatustegevuse päevikus.

Rühma õppe- ja kasvatustegevuste kavandamisel esitatakse kavandatava perioodi eesmärgid, temaatika, õppesisu ja -tegevused. Rühma õppetöö planeerimine on paindlik ja võimaldab pedagoogidel teha jooksvalt muudatusi.

Rühma õppe- ja kasvatustegevusi viiakse läbi esteetilisest ja turvalisest keskkonnast. Tegevusi viiakse läbi individuaalselt, väiksemates gruppides ja kogu rühmaga. Õpitavaga tutvutakse loomulikus keskkonnas.

RAADI LASTEAED RIPSİK PÄEVAKAVA

7.00 – 8.45	Laste vastuvõtt ja vaba mäng
8.45 – 9.15	Hommikusöök
9.20 – 12.15	Planeeritud tegevused, vaba mäng ja tegevused õues
12.15 – 12.45	Lõunasöök
13.00 – 15.00	Puhkeaeg
15.30 – 16.00	Õhtuode
16.00 – 18.00	Laste vabategevus, õues viibimine, koju minek

ÕPPE- JA KASVATUSTEGEVUSE EESMÄRGID, PÕHIMÕTTED JA ÕPIKÄSITLUS

EESMÄRGID

Üldeesmärk: Lähtudes riiklikust õppekavast on õppe- ja kasvatustegevuse üldeesmärk lapse mitmekülgne ja järjepidev areng kodu ja lasteasutuse koostöös.

Õppekava eesmärgid lähtuvad Koolieelse Lasteasutuse Riiklikust Õppekavast, lasteaia visioonist, missioonist ja väärtustest.

Eesmärkidest lähtuvalt toetab õppe- ja kasvatustegevus laste kehalist, vaimset, sotsiaalset ja emotsionaalset arengut, mille tulemusena kujunevad lastel:

- terviklik maailmatunnetus ja positiivne minapilt;
- ümbritseva keskkonna mõistmine;
- eetiline käitumine ning algatusvõime;
- kehaline aktiivsus ja arusaam tervise hoidmise tähtsusest;
- mängu-, õpi-, sotsiaalsed- ja enesekohased oskused.

PÕHIMÕTTED

Õppe- ja kasvatustegevuse läbiviimise põhimõtted:

- 1) lapse individuaalsuse ja tema arengupotentsiaali arvestamine;
- 2) lapse füüsilise, vaimse, emotsionaalse ja sotsiaalse tervise hoidmine ja edendamine ning tervislike söömis- ja liikumisharjumuste kujundamine;
- 3) õppe- ja kasvatustegevuste teemade valikul lähtumine ümbritsevast keskkonnast ja laste huvidest;
- 4) lapse loovuse julgustamine ja toetamine;
- 5) meelte ja mängu kaudu õppimine;
- 6) humaansete ja demokraatlike suhete väärtustamine;

- 7) lapsele turvatunde ja eduelamuse tagamine;
- 8) kodu ja lasteasutuse koostöö;
- 9) üldõpetusliku tööviisi rakendamine;
- 10) kultuuritraditsioonide väärtustamine ning teiste kultuuride eripäradega arvestamine.

Didaktika printsiibid õppe- ja kasvatustegevuse korraldamisel:

- 1) Mängulisuse ja aktiivse õppimise printsiip – mäng on lapse loomulik õppimisviis ja põhivajadus
- 2) Eluläheduse printsiip – last motiveerib, kui tegevus lähtub tema enda kogemusest ja elust ning see aitab luua seoseid teadmiste ja kogemuste vahel.
- 3) Huvitavuse printsiip – huvi aktiveerib laste psüühilisi protsesse, aitab tähelepanu koondada.
- 4) Jõukohasuse printsiip – ülesanded peavad vastama tema arengulistele oskustele; iga lapse vajadusi arvestatakse läbi tegevuste diferentseerimise ja individualiseerimise.
- 5) Näitlikkuse printsiip – meelte kasutamine, mänguasjade ja esemete kasutamine, pildid, videod jms.

ÕPIKÄSITLUS

Õppimine on elukestev protsess, mille tulemusel toimuvad muutused käitumises, teadmistes, hoiakutes, oskustes jms ning nendevahelistes seostes. Laps õpib matkimise, vaatlemise, uurimise, katsetamise, suhtlemise, mängu, harjutamise, meelte, kogemise, avastamise jms kaudu. Õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja läbiviimisel arvestatakse laste eripära: võimeid, keelelist ja kultuurilist tausta, vanust, sugu ja terviseseisundit.

Raadi Lasteaias Ripsik on lapsekeskne õpikäsitus, kus laps on õppe- ja kasvatustegevuses aktiivne osaleja ning tunneb rõõmu tegutsemisest. Pedagoogid on lapse arengu suunajad ning arengut toetava keskkonna loojad. Last kaasatakse tegevuste kavandamisse, suunatakse tegema valikuid ning tehtut analüüsima. Meie lasteaed õpib kõikjal (rakendatakse muutunud õpikäsitlust – MÕK).

Õppimine on aktiivne, tegevuspõhine ja toetab laste loovust ja ettevõtlikkust.

Õppe- ja kasvatustööd planeerides luuakse tingimused, et arendada lapse suutlikkust:

- kavandada oma tegevust, teha valikuid;
- seostada uusi teadmisi varasemate kogemustega;
- kasutada omandatud teadmisi erinevates olukordades ja tegevustes;
- arutleda omandatud teadmiste ja oskuste üle;
- hinnata oma tegevuse tulemuslikkust;
- tunda rõõmu oma ja teiste õnnestumistest ning tulla toime ebaõnnestumisega.

**VALDKONDADE EESMÄRGID, SISU JA LAPSE ARENGU
EELDATAVAD TULEMUSED ÕPPEKAVA LÄBIMISEL VANUSETI**

ÜLDOSKUSED

Õppe- ja kasvatustegevuse sisu toetab laste üldoskuste ja valdkondade oskuste arengut.

Üldoskused on lapse arengut iseloomustavad suutlikkused. Lapse areng võib individuaalselt suuresti varieeruda. Õppekavas eristatakse nelja üldoskuste rühma: mänguoskused, tunnetus- ja õpioskused, sotsiaalsed oskused ja enesekohased oskused.

MÄNGUOSKUSED

Mäng on eelkooliealiste laste põhitegevus ja põhivajadus. Mäng on lapse kõige loomulikum ja eakohasem õppimise viis. Mängu käigus omandab ja kinnistab laps uut teavet, uusi oskusi, peegeldab tundeid ja soove, õpib suhtlema, omandab kogemusi ja käitumisreegleid. Mänguoskus on kõigi üldoskuste ning õppe- ja kasvatustegevuse eri valdkondade oskuste ja teadmiste arengu alus. Mängides tunnetab laps sügavamalt ümbritsevat maailma, õpib lahendama mitmesuguseid probleeme ja väljendama oma mõtteid sõnades. Mängides areneb lapse mõtlemine, loomingulised võimed, kujutlused, arusaamad, mängimine aitab lastel omandada keelt ja arendada sotsiaalseid oskuseid, sealhulgas oskust teha koostööd teiste inimestega. Mängides koos teiste lastega, õpib laps arvestama mängukaaslaste soove ja huve ning kooskõlastama oma mänguideid teiste omadega. Samuti õpib laps alluma mängus valitsevatele reeglitele, ühise eesmärgi nimel jõude koondama ja teisi aitama. Koolieelses eas omandab ta koos täiskasvanuga mängides järk-järgult vajalikke õpioskusi. Mängus kujuneb lapsel valmidus õppida ja iga mängukogemus on ühtlasi õpikogemus. Lasteaias mängitakse väga palju erinevaid mänge, näiteks: loovmäng, rollimäng, õppemäng (laumäng, sõnaline mäng), režissöörimäng, ehitusmäng, lavastusmäng, reeglismäng ja liikumismäng.

Eeldatavad mänguoskused vanuseti

3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
tunneb mängust rõõmu ja keskendub mängule lühiajaliselt	tunneb mängust rõõmu, keskendub mängule kuni 20 minutit	tunneb mängust rõõmu, keskendub mängule kuni 25 minutit	tunneb mängust rõõmu ning on suuteline mängule keskenduma 30 minutit

jäljendab lähiümbrusest saadud muljeid ja kogemusi täiskasvanu abiga	rakendab iseseisvalt lähiümbrusest saadud kogemusi, teadmisi ja muljeid	rakendab oma kogemusi, teadmisi ja muljeid mängus	rakendab mängudes loovalt oma kogemusi, teadmisi ja muljeid ümbritsevast maailmast
leiab mängu ja mängib iseseisvalt	mängib koos kaaslasega	algatab mängu	algatab erinevaid mängu ja arendab mängu sisu
mängib erinevaid rolle täiskasvanu juhendamisel	mängib lihtsamaid rolle iseseisvalt	mängib tuntumaid rolle	täidab mängudes erinevaid rolle
mängib reeglina mängu täiskasvanu juhendamisel	järgib 1-2 reeglina mängu	järgib vähemalt 2 mängureeglit	järgib mängureegleid ning oskab tuttavate mängude reegleid teistele selgitada
lahendab probleeme täiskasvanu abiga	lahendab probleeme täiskasvanu juhendamisel	oskab lahendada iseseisvalt lihtsamaid probleeme	suudab mängu käigus probleeme lahendada ja jõuda mängukaaslastega kokkuleppele
naudib mängu	tajub võitu	tunneb rõõmu võidust	tunneb rõõmu võidust ja suudab taluda kaotust võistlusmängus
kasutab mängudes lihtsamaid vahendeid juhendamisel.	kasutab mängus lihtsamaid vahendeid iseseisvalt.	kasutab mängudes erinevaid vahendeid iseseisvalt.	kasutab mängudes loovalt erinevaid vahendeid.

TUNNETUS- JA ÕPIOSKUSED

Õppimisvõime (on nimetatud ka omandamisoskuseks, mõtlemisoskuseks, tunnetuseks) tähendab lapse suutlikkust õppida uusi oskusi ja mõisteid, saada aru ümbruskonnas toimuvatest sündmustest, kasutada mälu sihipäraselt ja täpselt. Tunnetustegevuse all mõistetakse lapse üldise vaimse tegevuse, spetsiifiliste keeleliste võimete ja kogemuste koostoimet. Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni. Õpioskuste all mõistetakse lapse suutlikkust hankida teavet, omandada teadmisi ja oskusi ning uurida ja katsetada. Õpioskused kujunevad tunnetusoskuste arengu alusel. Tunnetusoskused on oskused tahtlikult juhtida oma tunnetusprotsesse – taju, tähelepanu, mälu, mõtlemist, emotsioone ja motivatsiooni.

Eeldatavad tunnetus- ja õpioskused vanuseti

3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
omandab uusi teadmisi oma kogemuse kaudu	hakkab aru saada lihtsamatest mõistetest	saab aru asjade suhetest ja omadustest ning ajalis-ruumilisest järjestusest	saab aru lihtsamatest seostest (hulk, põhjus, tagajärg), tajub esemeid, sündmusi ja nähtusi tervikuna
mõistab lihtsamat kõnet, reageerib lihtsamatele korraldustele, vastab lihtsamatele küsimustele	hakkab mõtlema kaemuslik-kujundlikult, kasutab dialoogi	mõtleb kaemuslik-kujundlikult, mõistab kuuldut ja kasutab seda dialoogis	mõtleb nii kaemuslik-kujundlikult kui ka verbaalselt, saab kuuldust aru, reageerib sellele vastavalt ning kasutab arutlevat dialoogi
keskendub huvipakkuvale tegevusele kuni 20 minutit	keskendub vähemalt 25 minutit;	keskendub vähemalt 20-30 minutit	tegutseb sihipäraselt, on suuteline keskenduma kuni pool tundi

oskab osaliselt oma tegevusi plaanida ja organiseerida;	kavandab igapäevaseid plaanipäraseid tegevusi	plaanib oma igapäevategevusi, seab eesmärged, üritab alustatud tegevused lõpuni viia	kavandab ja korraldab oma igapäevategevusi ja viib alustatud tegevused lõpuni
tegutseb tuttavas olukorras iseseisvalt	tegutseb uudes olukorras täiskasvanu abiga	tegutseb uudes olukorras täiskasvanu juhiste järgi	tegutseb uudes olukorras iseseisvalt
avastab ümbritsevat maailma täiskasvanu suunamisel	tekib huvi ümbritseva maailma vastu	uurib ja katsetab koos täiskasvanuga	suhtub õppimisse positiivselt – tahab õppida, uurida, esitada küsimusi, avastada ja katsetada
liigitab lihtsamate üldmõistete järgi	eristab rühmi ja oskab neid võrrelda, saab aru lihtsamate mõistete kuuluvusest	rühmitab esemeid ja nähtusi ühiste tunnuste alusel	rühmitab esemeid ja nähtusi erinevate tunnuste alusel
kasutab materjali omandamiseks erinevaid meeli iseseisvalt	kasutab teadmiste omandamisel ja kogetu meenutamisel intuitsivselt lihtsamaid meelde jätmise viise	kasutab uute teadmiste omandamisel meeldejätmise strateegiaid juhuslikult, teadvustab kordamise vajadust	kasutab materjali meeldejätmiseks kordamist.

SOTSIAALSED OSKUSED

Lapse sotsiaalne areng peab tagama ühiskonnas elamiseks vajalike sotsiaalsete oskuste ja pädevuste omandamise. Seepärast on sotsiaalsete teadmiste ja oskuste ning väärtushinnanguliste hoiakute kujundamine üks tähtsamaid kasvatusülesandeid. Suhtlemisest kaaslastega algab lapse tegelik lõimumine ühiskonda. Laps õpib eristama endast lähtuvaid kogemusi ja reaktsioone teiste omadest ning mõistma, et inimestel võivad olla erinevad kogemused, tunded ja mõtted. Kui lapse eneseteadvus ja mina arenevad, õpib ta hindama ning arvestama ka teiste seisukohti ja hinnanguid. Sotsiaalsete oskuste all mõistetakse lapse oskusi teistega suhelda, tajuda iseennast kui ka partnereid, võtta omaks ühiskonnas üldtunnustatud tavasid ja lähtuda eetilistest tõekspidamistest.

Eeldatavad sotsiaalsed oskused vanuseti

3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded ja emotsioonid	väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, tahtmisi ja seisukohti ning püüab jõuda kokkuleppele	hakkab mõistma teise inimeste tundeid ja mõtteid	püüab mõista teiste inimeste tundeid ning arvestada neid oma käitumises ja vestluses
algatab vestlust eri partneritega erinevatel teemadel	naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust	huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu	tahab ja julgeb suhelda – huvitub suhetest ja tunneb huvi teiste vastu
hoolib teiste tunnetest ja emotsioonidest	hakkab mõistma teiste inimeste tundeid	tajub ja mõistab teiste inimeste emotsioone ja seisukohti ning	hoolib teistest inimestest, osutab abi ja küsib seda vajadusel ka ise

		arvestab neid käitumises ja vestluses	
järgib igapäeva elu rutiini ja lihtsamaid sotsiaalseid reegleid	arvestab reegleid mängudes ja tegevustes, mida juhib autoriteet	aktseptib reegleid ja jälgib ka reeglite täitmist teiste poolt	osaleb rühma reeglite kujundamisel
jagab mõnikord oma asju ka teistega, valdavalt on ta siiski omandihoidja	püüab teisi abistada ja lohutada	teeb eesmärgi saavutamiseks koostööd, jagab ja vahetab	oskab teistega arvestada ja teha koostööd
loob sõprussuhteid nendega, kellega on tihti koos	naudib rühma kuulumist ja eakaaslaste seltsi ning ühistegevust	eelistab omasoolisi mängukaaslast, kujunevad esimesed sõprussuhted	loob sõprussuhteid
saab aru reeglitest	teab mida tohib mida mitte	järgib mängudes ja tegevustes reegleid	saab aru oma-võõras-ühine tähendusest
jälgib igapäeva sotsiaalseid reegleid	saab aru lihtsamatest käitumise reeglitest	oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte	teeb vahet hea ja halva käitumise vahel
tajub, mis on teiste teadmises neile uus	tal on mõningane ettekujutus teiste inimeste tunnetest ja mõtetest	hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid	mõistab, et inimesed võivad olla erinevad
järgib lihtsamaid sotsiaalseid reegleid ning eeskujudele toetudes jäljendab igapäeva elu rolle ja tegevusi	saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ning järgib neid igapäevases suhtluses;	oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab mida tohib mida mitte	järgib kokkulepituid reegleid ja üldtunnustatud käitumisnorme

väljendab tugevaid emotsioone, oma mina	väljendab oma soove seisukohti ja tahtmisi	väljendab oma emotsioone ja räägib nendest	selgitab oma seisukohti.
---	--	--	--------------------------

ENESEKOHASED OSKUSED

Enesekohased oskused on lapse suutlikkus eristada ja teadvustada oma oskusi, võimeid ja emotsioone, juhtida oma käitumist (lapse mina-pildi tekkimine, enesehinnang, eneseanalüüsi oskus, eneseteenindusoskus).

Eeldatavad enesekohased oskused vanuseti

3-4 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	4-5 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	5-6 aastase lapse arengu eeldatavad tulemused	6-7 aastase lapse eeldatavad tulemused
saab aru, et inimestel võivad olla tema omadest erinevad tunded, emotsioonid	väljendab verbaalselt lihtsamaid emotsioone, oma soove, seisukohti ja püüab jõuda kokkuleppele	hakkab mõistma teiste inimeste tundeid ja mõtteid; tajub ja mõistab teiste emotsioone ja seisukohti ning arvestab neid käitumises ja vestluses	suudab oma emotsioone kirjeldada ning tugevaid emotsioone, nt rõõmu, viha, sobival viisil väljendada
tal on osaliselt kujunenud enesetunnetus ja eneseteadvus	tahab olla iseseisev, kuid sageli puudub realistlik ettekujutus enda suutlikkusest	suhtleb ja tegutseb enamasti iseseisvalt ning orienteerub oma suutlikkuses	kirjeldab enda häid omadusi ja oskusi;
väärtustab oma saavutusi, ent vajab oma tegevuse tunnustamist ja täiskasvanu tähelepanu	suudab kuigivõrd vastutada oma tegevuse eest. On tundlik teiste hinnangute suhtes, need mõjutavad tema enesehinnangut	on oma tegevustes orienteeritud tunnustusele, tähelepanule ja emotsionaalsele toetusele	oskab erinevates olukordades sobivalt käituda ning muudab oma käitumist vastavalt tagasisidele

osaleb lühikest aega ühistegevuses eakaaslastega, kuid eelistab üht mängukaaslast rühmale; huvitub võistlusmängudest ja tahab olla edukas	eelistab sootüübilisi mängu; naudib rühma kuulumist, eakaaslaste seltsi ja ühistegevust	suudab lühikest aega ilma täiskasvanu kontrollita rühmas mängida ning teha koostööd omal viisil	algatab mängu ja tegevusi
saab aru lihtsamatest seltskonnas käitumise reeglitest ja järgib neid igapäevases suhtluses	oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte	oskab avalikus kohas sobivalt käituda ning teab, mida tohib, mida mitte	tegutseb iseseisvalt ja vastutab oma käitumise eest
			teab, mis võib olla tervisele kasulik ning kuidas ohutult käituda
			saab hakkama eneseteenindamisega ja tal on kujunenud esmased tööharjumused

Õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid, põhimõtted ja sisu esitatakse kaheksas valdkonnas:

- üldoskused,
- mina ja keskkond,
- keel ja kõne,
- eesti keel kui teine keel,
- matemaatika,
- kunst,
- muusika,
- liikumine.

MINA JA KESKKOND

Valdkonna mina ja keskkond õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- laps mõistab ja tunnetab ümbritsevat maailma terviklikult
- laps omab ettekujutust oma minast ning enda ja teiste rollidest elukeskkonnas
- laps väärtustab nii eesti kultuuritraditsioone kui ka oma rahvuse kultuuritraditsioone
- laps väärtustab enda ja teiste tervist ning püüab käituda tervislikult ning ohutult
- laps väärtustab keskkonda hoidvat ja keskkonnahoidlikku mõtteviisi
- laps märkab nähtusi ja muutusi looduses.

Valdkonna mina ja keskkond sisu:

- sotsiaalne keskkond: mina, perekond ja sugulased, kodu, lasteaed, kool, ametid, kodumaa, eesti rahva tähtpäevad ja kombed, teised rahvused Eestis, üldnimlikud väärtused ja üldtunnustatud käitumisreeglid, tervise väärtustamine, tervislik toitumine, ohuallikad ning ohutu käitumine;
- tehiskeskkond: ehitised, kodumasinad, jäätmed, ühissõidukid, jalakäija ohutu liiklemine, turvavarustus;

- looduskeskkond: kodukoha loodus, loodusvaatlused, muutused looduses, elukeskkond ja selle mõju tervisele, inimese mõju loodusele.

Valdkonna mina ja keskkond õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- valitakse valdkonna temaatika lapse igapäevaelust ja teda ümbritsevast keskkonnast, mis hõlmab sotsiaalset keskkonda, loodus- ja tehiskeskkonda;
- suunatakse last ümbritsevat maailma märkama, uurima ning kogema mängu ja igapäevatoimingute kaudu, võimaldades lapsel ümbritsevat tajuda erinevate meelte ning aistingute abil, vaadeldes, nuusutades ja maitstes, kompides, kuulates helisid;
- lõimitakse erinevaid tegevusi: võrdlemist, modelleerimist, mõõtmist, arvutamist, vestlemist, ettelugemist, kehalist liikumist, kunstilist ja muusikalist tegevust;
- suunatakse last mängudes ümbritsevas looduses, märgatu kohta küsimusi esitama (probleemi püstitama), küsimustele vastuseid leidma (oletama ja oletusi kontrollima) ja märgatust ning kogetust järeltõlge tegema;
- suunatakse last materjale ja vahendeid säästlikult kasutama, hoolivalt ja heaperemehelikult käituma.

Valdkond Mina ja Keskkond.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
<p>teab oma sugu (poiss/tüdruk), nime; vanust (arvuna või näitab seda sõrmedel);</p> <ul style="list-style-type: none"> •nimetab pereliikmeid (õde, vend, ema, isa); nende nimesid; koduseid tegevusi; •nimetab: oma rühma nime, leiab oma koha rühmas (kapp, voodi, käterätik); rühmakaaslast, õpetajaid ning õpetajaabi kutsu eesnime pidi; •matkib lihtsamaid töövõtteid, asetab töövahendid kokkulepitud kohta; •nimetab tähtpäevadega seotud tegevusi/kombeid; osaleb neis jõukohasel viisil; •teab/nimetab Eesti lipu värve; •teab mõistete hea ja halb tähendust; lohutab haiget saanud kaaslast; •kasutab igapäevaelus viisakusväljendeid (tervitab, jätab hüvasti, palub ja tänab); •eristab lähiümbruses asuvaid hooneid/asutusi (kodu, lasteaed, 	<p>teab oma ees- ja perekonnanime; sugu; vanust;</p> <ul style="list-style-type: none"> •nimetab pereliikmeid: ema, isa, õde, vend ja teab nende nimesid; koduseid toimetusi; •teab oma rühma nime; rühmakaaslaste, õpetajate ja õpetajaabi eesnime; •matkib lihtsamaid töövõtteid; asetab töövahendid kokkulepitud kohta. •teab/ nimetab Eesti lipu värve, ja eristab seda teiste lippude seast; •teab pühadega seotud tegevusi ja osaleb neis eakohaselt; •teab mõistete hea ja halb tähendust; •kasutab igapäevaelus eakohaseid viisakusväljendeid; •märkab abivajavat kaaslast, lohutab eakohaselt haiget saanud kaaslast; •oskab nimetada kodumasinaid ja – elektroonikat, teab nende otstarvet; 	<p>teab oma nime, vanust, sugu, kodust aadressi, rahvust, keelt;</p> <ul style="list-style-type: none"> •kirjeldab oma kodu/ perekonda (pereliikmed/ lähisugulased: nimesid, ametid, kodused tegemised); •järgib eakohaseid viisakusnõudeid, lauakombeid, rühma reegleid; •teab rühma/lasteaia nime, nimetab lasteaia töötajaid ja nende tegevusi; nimetab erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet; kirjeldab lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid; •teab EV sümboleid, tähtpäevi, nimetab sündmusi; •teab/ mõistab oma, võõra ja ühise tähendust; mõistete õige ja vale tähendust; •märkab abivajavat kaaslast ja oskab teda lohutada, andeks anda ja leppida; oskab väljendada oma emotsioone ja neid kaaslaste puhul märgata (rõõm, mure jm); 	<p>teab oma nime, vanust, sugu, kodust aadressi, rahvust; tutvustab ja kirjeldab iseennast, enda omadusi, huvisid jms;</p> <ul style="list-style-type: none"> •kirjeldab oma perekonda, kodu, traditsioone, koduseid tegevusi, kodumasinaid ja nende otstarvet; •teab lasteaia nime, aadressi, selles töötavate inimeste elukutseid; nimetab erinevaid ruume lasteaias ning teab nende otstarvet; kirjeldab lasteaia õueala ning seal kasutatavaid vahendeid; •oskab märgata ohtu ja sellest hoiduda; •teab ja kirjeldab, kuidas tegutseda ohuolukorras; •teab nimetab üldtuntud elukutseid ja nende töövahendeid; •teab EV sümboleid, tähtpäevi, rahvakombeid (vastlad, mardipäev, kadripäev) ja nendega

<p>kauplus);</p> <ul style="list-style-type: none"> •nimetab kodumasinaid ja – elektroonikat (kell, pliit, külmkapp, pesumasin, raadio jm); •teab hammaste hooldamise vahendeid ja kasutab neid täiskasvanu abiga; •tunneb rõõmu looduses viibimisest; nimetab lähiümbruse loodusobjekte (puu, lill jms); •teab tutvustatud kodu- ja metsloomade (-lindude), putukate nimetusi ja kehaosi; •eristab tuntumaid puu- ja aedvilju ning lilli välimuse ning nimetuse järgi; •teab/ nimetab liiklusvahendeid; mõisteid sõidutee ja kõnnitee ning nende otstarvet; teab valgusfoori ja selle tulede tähendust; helkuri kasutamise vajalikkust 	<ul style="list-style-type: none"> •nimetab liiklusvahendeid; teab mõisteid sõidutee ja kõnnitee; teab valgusfoori ja liiklusmärkide otstarvet; ohutu liiklemise nõudeid; helkuri kasutamise vajalikkust. •märkab lähiümbruses korratust ja toob prahi kokkulepitud kogumiskohta (prügikast, prügikott, ämber); •teab/ nimetab hammaste hooldamise vahendeid ja kasutab neid täiskasvanu abiga; •teab /nimetab inimese kehaosi; •oskab märgata ohtu ja sellest hoiduda; •nimetab tuttavaid kodu- ja metsloomi (-linde), putukaid ja nende kehaosi; •teab, et mõned loomad elavad metsas ja mõned inimeste juures (kodus); •eristab tuntumaid puu- ja aedvilju, aia- ja metsalilli välimuse ning nimetuse järgi 	<ul style="list-style-type: none"> •mõistab, et inimesed võivad olla erinevad (keel, rass, vanus, tervislik seisund jms) •kirjeldab kodumasinaid ja – elektroonikat, sõidukeid ning teab nende otstarvet ja nendega seotud ohte; •mõistab säästva tarbimise põhimõtteid (prügi sorteerimine, vee- ja elektrikasutus jms); •nimetab/ järgib enesehügieeni ja tervist hoidvaid tegevusi (nt riietumine, hügieeniharjumused, toitumine, kehaline aktiivsus, uni, puhkus, hea tuju, meeldivad suhted); •oskab märgata ohtu ja sellest hoiduda ning abi kutsuda; •nimetab veekogusid, taimi, kodu- ja metsloomi ja putukaid; •oskab hoida enda ümber puhtust looduses, koduümbruses jms; mõistab, miks on vaja istutada puid ja muid taimi; •teab/ nimetab liiklusvahendeid, nende otstarvet; liiklust reguleerivate vahendite (märgid, foorid, jms) vajalikkust/ otstarvet; mõisteid sõidu- ja jalakäijate tee; ohutu liiklemise reegleid ja ohutusnõudeid 	<p>seotud tegevusi;</p> <ul style="list-style-type: none"> •järgib üldtuntud viisakusreegleid ja –kombeid; •teab mõistete õige ja vale tähendust; •teab, mis on sõprus; oskab andeks anda ja leppida; märkab kaaslast ja oskab teistega arvestada; •oskab väljendada oma emotsioone teisi arvestavalt (rõõm, mure jms); <p>teab/ kirjeldab inimeste erinevusi (keeleline, rassiline, vanuseline, tervisest tulenev jne) ja abivahendeid (prillid, ratastool, vaegnägemine – valge kepp, vaegkuulmine – kuuldeaparaat);</p> <ul style="list-style-type: none"> •teab/ nimetab liiklusvahendeid, nende otstarvet; liiklust reguleerivate vahendite (märgid, foorid, jms) vajalikkust/otstarvet; mõisteid sõidu- ja jalakäijate tee; ohutu liiklemise reegleid ja ohutusvahendeid (helkur, vest, kiiver, turvavöö jms); •nimetab/ järgib enesehügieeni ja tervist hoidvaid tegevusi (nt riietumine, hügieeniharjumused, toitumine, kehaline aktiivsus, uni, puhkus
---	--	--	---

		(helkur, vest, kiiver, turvavöö jms).	jms). <ul style="list-style-type: none"> •nimetab veekogusid, taimi, kodu- ja metsloomi, putukaid; •selgitab, miks on valgus, temperatuur, vesi, toit ning õhk taimedele ja loomadele tähtsad; •märkab lähiümbruses korratust ja hoiab korda; mõistab säästva tarbimise põhimõtteid (prügi sorteerimine, vee- ja elektrikasutus jms); kirjeldab, kuidas ümbritsev keskkond ja inimeste käitumine võib mõjutada tervist.
--	--	---------------------------------------	--

KEEL JA KÕNE

Valdkonna keel ja kõne õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- laps tuleb toime igapäevases suhtlemises omaealiste ja täiskasvanutega, kuulab ja mõistab
- laps kasutab kõnes õiget hääldust, sobivaid grammatilisi vorme, mitmekesisist sõnavara ja lauseehitust
- laps tunneb huvi lugemise, kirjutamise ja lastekirjanduse vastu, on omandanud lugemise ja kirjutamise esmased oskused ning silma ja käe koostöö.

Valdkonna keel ja kõne sisu on:

- keelekasutus: hääldamine, sõnavara, grammatika;
- suhtlemine, jutustamine ja kuulamine;
- lugemine ja kirjutamine, lastekirjandus.

Valdkonna keel ja kõne õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- lähtutakse põhimõttest, et kõnearendus on lapse kõne ja suhtlemise sihipärane arendamine, kus last õpetatakse eelkõige keelevahendeid (uusi sõnu, sõnavorme ja lausemalle) kasutama suhtlemisel, teadmiste omandamisel, oma tegevuse kavandamisel
- peetakse oluliseks, et lapse kõne arengut toetatakse kõikides tegevustes (mängimine, käelised tegevused, liikumis- ja muusikategevused ning igapäevatoimingud), lapsele luuakse kõnekeskkond, kus ta kuuleb teiste kõnet ning tal on vaja ja ta saab ise kõnelda, laps õpib rääkima reaalsetes suhtlussituatsioonides, tegutsedes koos täiskasvanuga
- suunatakse lapsi ettelugemise, dramatiseerimise, ümberjutustamise, joonistamise, oma raamatute koostamise jm tegevuste kaudu kirjandust mõistma ja hindama, ettelugemiseks valitakse žanriliselt mitmekesiseid raamatuid, et toetada lugemishuvi, lugemis- ja kirjutamisvalmiduse kujunemist
- õpetatakse lugemise ja kirjutamise esmaseid oskusi (häälikupikkuse eristamine, sõnade häälimine jm) mänguliselt ja igapäevategevustega seostatult
- mitmekesistatakse kirjutamise harjutusi, kasutades erinevaid vahendeid, värvusi jm.

Valdkond Keel ja Kõne.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
<p>osaleb dialoogis: esitab küsimusi, väljendab oma soove ja vajadusi, vastab vajaduse korral rohkem kui ühe lausega;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab erinevat intonatsiooni ja hääletugevust sõltuvalt suhtluseesmärgist (teatamine, küsimine, palve jm); • kommenteerib enda ja/ või kaaslase tegevust 1- 2 lausega; • mõistab teksti, mis on seotud tema kogemuse ja tegevusega; • loeb peast 4-realist luuletust; • mõistab ning kasutab tuttavas tegevuses ja situatsioonis 3- 5 sõnalisi lihtlauseid; • kasutab kõnes õigesti enamikke käändevorme; • kasutab kõnes õigesti tegusõna käskivat kõneviisi; • kasutab kõnes õigesti tegusõna kindla kõneviisi olevikuvorme; • kasutab kõnes õigesti tegusõna ma- ja da- tegevusnime; • kasutab nimisõnu, mis	<p>algatab ise aktiivselt suhtlust;</p> <ul style="list-style-type: none"> • suhtleb meelsasti ja aktiivselt eakaaslastega koostegevuses; • küsib täiskasvanult palju küsimusi teda ümbritsevate asjade kohta; • kommenteerib enda/kaaslase tegevust 2- 3 lausega; • räägib 2- 3 lausungiga mõnest hiljuti kogetud emotsionaalsest kogemusest; • jutustab pildiseeria järgi, öeldes iga pildi kohta ühe lause; • kasutab kõnes eri tüüpi lihtlauseid, sh koondlauseid; • kasutab kõnes lihtsamaid suhteid väljendavaid rindlauseid (sidesõnad ja, aga); • kasutab kõnes õigesti tegusõna lihtmineviku vorme (nt sõitis, laulsid); • mõistab ja kasutab kõnes nii üld- kui ka liiginimetusi; • kasutab kõnes objektide osade/ detailide nimetusi (käpad, saba,	<p>algatab ja jätkab täiskasvanuga dialoogi ka väljaspool tegevussituatsiooni, nt vahetab vesteldes muljeid oma kogemuste põhjal, esitab tunnetusliku sisuga küsimusi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab rollimängus erinevat intonatsiooni ja hääletugevust; • kasutab õigesti viisakusväljendeid; • reastab lihtsama pildiseeria ja jutustab selle järgi; • annab kuuldu teksti sisu edasi täiskasvanu suunavate küsimuste abil, <p>väljendades end peamiselt üksikute, sidumata lausega;</p> <ul style="list-style-type: none"> • jutustab nähtust, tehtust ja möödunud sündmustest 3 – 5 lausega; • loeb peast liisusalme/ luuletusi; • mõistab teksti, mis pole otseselt seotud tema kogemustega; • kasutab kõnes mõningaid vastandsõnu; • kasutab kõnes mõningaid	<p>tuleb toime nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega suhtlemisel; arvestab kaassuhtleja ja suhtlemise paigaga;</p> <ul style="list-style-type: none"> • saab aru kuuldu sisust ja suudab sellele sobivalt reageerida; • suudab oma mõtteid suulises kõnes edasi anda; • jutustab pildi, kuuldu teksti või oma kogemuse alusel, annab edasi põhisisu ja olulised detailid, vahendab ka oma tundeid; • kasutab kõnes aktiivselt liitlauseid; • kasutab kõnes kõiki käände- ja pöördevorme ainsuses ja mitmuses; • valdab suhtlemiseks piisavat sõnavara ja suudab vajadusel ise sõnu moodustada; • hääldab etteöeldud sõnade kordamisel õigesti kõiki häälikuid; • eristab sõnas häälikuid, määrab nende järjekorra ja pikkuse;

<p>väljendavad tajutavaid objekte, nähtusi;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab tegusõnu, mis väljendavad tegevusi, millega ta ise on kokku puutunud; • kasutab kõnes värvust, suurust jt hästi tajutavaid tunnuseid tähistavaid omadussõnu; • kasutab kõnes mõningaid üldnimetusi (nt lapsed, riided); • kasutab kohamõisteid (all, peal, sees, ees, taga) ruumisuhete tähistamiseks; • kasutab oma kõnes tuttavaid 1-2-silbilisi sõnu õiges vältes ja silbistruktuuris; • hääldab õigesti enamikku häälikuid (erandid võivad olla r, s, k, õ, ü); • vaatab üksi ja koos täiskasvanuga pildiraamatuid: keerab lehte, osutab pildile ning kommenteerib pilte; • kuulab sisult ja keelelt jõukohaseid ettelõetud tekste; • eristab kuulmise järgi tuttavaid häälikuliselt sarnaseid sõnu üksteisest (nt tass – kass, pall – sall, tuba – tuppa), osutades pildile või objektile 	<p>rool);</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab kõnes mõningaid liitsõnu/tuletisi; • kasutab oma kõnes tuttavaid 2-3-silbilisi sõnu õiges vältes ja silbi struktuuris; hääldab sõnades õigesti lihtsamatest häälikutest koosnevaid konsonantühendeid; • tunneb täiskasvanu häälimise/ rõhutatud hääldamise järgi kuulmise teel ära • hääliku häälikute reas; • tunneb ära ja nimetab üksikuid tähti, matkib lugemist ja kirjutamist kritseldades. 	<p>iseloomuomadusi ja hinnangut väljendavaid omadussõnu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab kõnes aega väljendavaid nimisõnu; • moodustab grammatiliselt õigeid lauseid; • oskab sõnas eraldada häälikuid kuulmise teel; • hääldab õigesti 3-4-silbilisi tuttava tähendusega sõnu; • oskab määrata häälikupikkust; • märkab ja oskab parandada vigu teiste kõnes; • laps oskab kuulata kaaslaste kõnet; • laps suudab juttu/ luuletust lahti mõtestada; • tunneb ja kirjutab mõningaid tähti. 	<ul style="list-style-type: none"> • tunneb tähti ja veerib kokku 1–2-silbilisi sõnu, tunneb kirjapildis ära mõned sõnad; • kirjutab joonistähedega 1–2-silbilisi sõnu õigesti järjestatud ühekordsete tähtedega; • laps soovib esitada luuletusi ja laule, lavastada muinasjutte, jutustada erinevatest sündmustest; • laps oskab kirjandusteost analüüsida; • laps oskab arendada ja lõpetada alustatud juttu, mõelda ise jutte välja
--	---	--	--

EESTI KEEL KUI TEINE KEEL

Lapsele, kelle kodune keel ei ole eesti keel, tagatakse eesti keelne õpe lõimitud tegevuste kaudu. Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel.

Valdkonna eesti keel kui teine keel õppe- ja kasvatuseesmärgid:

- laps tunneb huvi eesti keele ja kultuuri vastu;
- laps soovib ja julgeb eesti keeles suhelda nii eakaaslaste kui ka täiskasvanutega;
- laps tunneb ära ja saab aru eestikeelsetest sõnadest ning lihtsamatest väljenditest;
- laps kasutab lihtsamaid eestikeelseid sõnu ja väljendeid igapäevases suhtlemises.

Valdkonna eesti keel kui teine keel sisu:

- kuulamine,
- kõnelemine,
- Eesti kultuuri tutvustamine.

Tegevused eesmärkide saavutamiseks:

- eesti keele kuulamine ja omandamine praktiliste tegevuste käigus;
- erinevate meelte kaasamine ja näitlikustamine: kasutatakse miimikat, kehakeelt, žeste, intonatsiooni, muusikat, rütmi ja mitmesuguseid näitlikke vahendeid;
- suunatakse last õpitavat keelt kasutama igapäeva tegevustes ning suhtlemisel;
- korratakse õpitut erinevates kontekstides ja suhtlussituatsioonides;

Valdkond Eesti keel kui teine keel

3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
<p>Tunneb huvi eest keele vastu;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kuulab ja tajub eesti keele kõla; • kordab järele lihtsamaid sõnu; • tunneb huvi Eesti rahvussümbolite vastu; • reageerib adekvaatselt lihtsamatele korraldustele. 	<ul style="list-style-type: none"> • kuulab eestikeelset lugemist ja jutustamist; • mõistab lihtsamaid esitatud küsimusi ja oskab neile vastata; • tunneb ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid; • teab lihtsamaid õpitud viisakusväljendeid; • tunneb aktiivset huvi asjade nimetuste vastu; • kordab järele õpitud sõnu ning kasutab neid tegevuste, esemete ja omaduste nimetamisel; • hääldab järele kuuldud sõnu; • tunneb ära Eesti lipu ja oskab seda kirjeldada; • oskab nimetada, mis riigis ta elab; • tunneb huvi Eestis tähistatavate rahvakalendri tähtpäevade ja rahvaloomingu vastu. 	<ul style="list-style-type: none"> • reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele; • kuulab eestikeelset lugemist ja jutustamist ning tunneb kuuldu pildil ära; • mõistab lihtsamaid esitatud küsimusi ja oskab neile vastata; • tunneb ära lihtsamad õpitud sõnad ja väljendid ning mõistab neid; • kasutab lihtsamaid õpitud viisakusväljendeid; • kasutab õpitud sõnu tegevuste, esemete ja omaduste nimetamiseks; • oskab koostada lihtsamaid fraase ja lauseid; • kasutab endast rääkides sõna mina; • vastab küsimustele õpitu piires; • teab peast mõnd eestikeelset laulu või luuletust; • tunneb huvi eesti keeles lugemise ja kirjutamise vastu; • tunneb kirjapildis ära oma nime; • tunneb Eesti rahvussümbolitest: lippu, rahvuslindu ja rahvuslille ning oskab neid nimetada; 	<ul style="list-style-type: none"> • reageerib adekvaatselt eesti keeles antud korraldustele; • kuulab ja mõistab kõnet, mis on vahetult seotud õpitud suhtlussituatsiooniga; • mõistab ette loetud või jutustatud eakohase eestikeelse teksti põhisisu; • mõistab esitatud küsimusi; • tunneb ära õpitud/ omandatud sõnad ja väljendid ning mõistab neid; • kasutab elementaarseid viisakusväljendeid erinevates suhtlussituatsioonides; • kõneleb õpitud sõnavara piires, suudab algatada ja lõpetada lihtsamat vestlust; • vastab küsimustele ning oskab ise esitada lihtsamaid küsimusi; • moodustab ise lihtsamaid fraase ja lihtlauseid; • räägib õpitud sõnavara piires endast ja oma perest ning vestleb õpitud teemadel; • teab peast mõnda eestikeelset luuletust ja laulu; • tunneb eesti keele häälikuid ja

		<ul style="list-style-type: none"> •oskab nimetada mõnda Eestis tähistatavad riiklikku ja rahvuslikku tähtpäeva; •oskab laulda mõnda tuntud eesti lastelaulu; •teab mõnda eestikeelset liisusalmi. 	<p>tähti;</p> <ul style="list-style-type: none"> •hääldab korrektselt lihtsamaid häälikuid; •tunneb kirjaipildis ära mõned eestikeelsed sõnad; •oskab kirjutada oma nime trükitähtedega; •teab ja oskab Eesti rahvussümbolitest kirjeldada Eesti lippu, rahvuslille ja rahvuslindu ning nimetab vähemalt kaks eesti rahvustoitu; •oskab kirjeldada mõne Eestis tähistatava tähtpäevaga seotud kombeid, sh oma kogemuste põhjal; •oskab laulda mõnda lihtsamat eesti rahvalaulu; •tunneb ära eesti rahvarõivad.
--	--	---	---

MATEMAATIKA

Matemaatikast aru saamist alustatakse vaatlemises, uurimisest, arendatakse edasi võrdlemisel ja arvutamisel kasutades selleks erinevaid õppe- ja kasvatustegevuse valdkondi, olmesituatsioone ja mängu. Matemaatikast aru saamine tugineb käelistele, sõnalistele ja mõttelistele tegevustele ja aitab lapsel orienteeruda teda ümbritsevas looduses, esemelises ja ajalises maailmas.

Valdkonna matemaatika õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- laps rühmitab esemeid ühe-kahe-kolme tunnuse alusel ja võrdleb esemete hulka;
- laps järjestab esemeid suuruse ja asenditunnuse põhjal;
- laps tunneb lihtsamaid ajamõisteid ning kirjeldab ja järjestab oma päevategevusi;
- laps mõtestab loendamistegevust ja seoseid arvude reas;
- laps mõistab mõõtmistegevust ja olulisemaid mõõtühikuid;
- laps suudab kirjeldada ümbritsevat ruumi kujundimõistete abil;
- laps näeb matemaatilisi seoseid igapäevatoimingutes.

Valdkonna matemaatika sisu:

- hulgad ja loendamine;
- arvud ja arvutamine;
- suurused ja mõõtmine;
- aja- ja kohamõisted;
- geomeetrilised ja ruumilised kujundid.

Valdkonna matemaatika õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- innustatakse last nähtuste ja esemete maailma korrastama ja kujundama ning selles orienteeruma, mille tulemusel laps avastab esemete vahelisi seoseid, leiab esemetes erinevusi ja sarnasusi ning oskab esemeid järjestada, rühmitada ja loendada;
- harjutatakse last määrama enda asukohta ümbritsevate esemete suhtes, orienteeruma ajas ning kasutama vastavaid mõisteid oma tegevuse kirjeldamiseks;

- seostatakse mäng, vaatlused, vestlused ja igapäevatoimingud matemaatikas, ergutades sealjuures last kasutama erinevaid aistinguid: kuulmis-, nägemis-, haistmis- ning kompimisaistingut;
- suunatakse last ümbritsevat matemaatiliselt kirjeldama (arvud, mõõtühikud, kujundite nimetused);
- toetatakse üldistusteni jõudmist ja mõistete kujundamist erinevates objektides sarnaste ja erinevate tunnuste ning omaduste vaatlemise, võrdlemise, kirjeldamise ja sõnastamise kaudu.

Valdkond matemaatika.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
<p>sorteerib esemeid rühmadesse, millel on üks ühine joon (värv, kuju, suurus);</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab kasutada kohamõisteid (all, üleval, peal, ees, taga); • oskab kasutada ajamõisteid (hommik, päev, õhtu, öö); • iseloomustab ööd (on pime) ja päeva (on valge); • nimetab talvele ja suvele iseloomulikke nähtusi; • eristab geomeetrilisi kujundeid (ring, ruut, kolmnurk) ja leiab neid ümbritsevast keskkonnast; • koostab lihtsamat mustriirida; • loendab kokku kuni 5 eset; • oskab laduda esemeid suuruse/pikkuse järjekorda; • oskab kokku panna 12-tükilise pusle; • nimetab ja näitab värve; • otsustab, kas nimetatud ese kuulub/ei kuulu moodustatud hulka. 	<p>oskab esemeid pikkuse, laiuse, kõrguse, suuruse järgi järjestada;</p> <ul style="list-style-type: none"> • täidab korralduse vastavaarvulise hulga moodustamiseks (kuni 7ni); • teab ja oskab märgata esemete ühiseid tunnuseid (värv, kuju, suurus); • oskab kasutada ruumimõisteid (ülal, alla, eest, taga, keskel, vasak, parem, kõrval, vahel); • oskab kasutada ajamõisteid: ööpäeva osad, nädalapäevad, töö- ja puhkepäevad; • tunneb värvusi; hele-tume; • oskab loendada 7 piires; • teab järgarve 7ni; • tunneb geomeetrilisi kujundeid (ring, ruut, kolmnurk, riskülik, ovaal); • tunneb ruumilisi kujundeid (kera, kuup); • oskab konstrueerida geomeetrilisi kujundeid; • eristab aastaaegu ja oskab märgata looduse muutumist. • võrdleb esemete hulki 	<p>oskab näidata, kus on kõige rohkem, kus kõige vähem;</p> <ul style="list-style-type: none"> • kasutab sõnu: eile, täna, homme; <p>35</p> <ul style="list-style-type: none"> • tunneb kõiki numbreid 10ni; • teeb vahet arvu ja numbrimõistel, teab nendevahelist seost; • loendab hulki 10ni; • oskab öelda, milles poolest esemed sarnanevad ja erinevad; • teab ja oskab näidata poolt ning tervet; • tuleb toime lihtsama labürindiga; • oskab ruumis enda asukohta määrata ja seda sõnaliselt väljendada; • nimetab õiges järjekorras nädalapäevad; teab töö- ja puhkepäevi; • oskab etteantud arvu järgi hulkasid moodustada; • nimetab eelnevat ja järgnevat arvu; • laps tunneb geomeetrilisi kujundeid; 	<p>teab kuude nimetusi (sh kevad-, suve-, sügis- ja talvekuud);</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab nimetada aastaaegu ja neid kirjeldada; • oskab nimetada nädalapäevi (sh töö- ja puhkepäevi; eelnevat ja järgnevat päeva); • teab ööpäeva osasid; • tunneb ja nimetab geomeetrilisi kujundeid ja ruumilisi kehi; • teab arvude 1 – 12 ja 12 – 1 järjestust; • teeb loendamise teel kindlaks esemete arvu (kuni 12); vastab küsimusele: „Mitu on?“; • oskab mõõta kokkulepitud mõõdu abil; • liidab ja lahutab 12ne piires; • teab enimkasutatavaid pikkus- ja kaaluühikuid (cm, m, km, l, g, kg) ja teab, kus neid igapäevaelus kasutatakse; • tunneb rahaühikuid; • järjestab ja rühmitab esemeid ja nähtusi suurus-, asendi- ja ajatunnuse järgi; • oskab kella järgi määrata aega

	<p>paaridesse seades ning otsustab, mida on rohkem kui, vähem kui;</p> <ul style="list-style-type: none"> • järjestab 3 eset suuruse, pikkuse, laiuse ja kõrguse järgi; • teab ööpäeva osi hommik-päev- õhtu- öö; kirjeldab tegevusi ja sündmusi eile- täna - homme; määrab enda asukohta teiste laste ja asjade suhtes; määrab vasakut ja paremat poolt. 	<ul style="list-style-type: none"> • laps teab nädalapäevade õiget järjekorda; • eristab/ nimetab ööpäeva ja aastaegade vaheldumisega seonduvaid muutusi/erisusi. 	<p>täis-, pool-, veerand- ja kolmveerandtundides;</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab üks- ühese vastavuse seose abil moodustada antud hulgaga samaväärset hulka; • oskab võrrelda kaht esemete hulka esemetest paaride moodustamisega • oskab hulka säilitada pärast esemete ümberpaigutamist; • oskab määrata esemete hulga tunnust ja jaotada esemed kahe erineva tunnuse alusel; • koostab lihtsamaid matemaatilisi jutukesti
--	---	---	---

KUNST

Kunstitegevustes saab laps oma mõtteid ja tundeid loovalt väljendada, arendada fantaasiat, kinnistada teistes valdkondades omandatud teadmisi, omandada tehnilisi oskusi kunsti valdkonnas.

Valdkonna kunst õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- laps tunneb rõõmu loovast eneseväljendusest;
- laps kujutab isikupäraselt ümbritsevaid objekte ja sündmusi ning oma kujutlusmaailma;
- laps vaatab, kirjeldab ja kujundab ümbritsevat ning tarbeesemeid;
- laps kasutab õpitud voolimis-, joonistamis- ning maalimisvahendeid ja –võtteid;
- laps kasutab materjale ja tööriistu ohutult ning sihipäraselt;
- laps vaatab kunstiteoseid ja kirjeldab nähtut.

Valdkonna kunst sisu:

- kujutamine ja väljendamine: mõtete ning tunnete edasiandmine nähtaval kujul;
- kujundamine: objektile vormi, kuju ja esteetilise lisaväärtuse andmine;
- tehnilised oskused: voolimine, joonistamine, maalimine, meisterdamine;
- kunstiteoste vaatlemine, vestlused kunstiteostest, kunstist.

Valdkonna kunst õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- antakse lapsele võimalus saada elamusi, tunda rõõmu ja rahulolu ning tal on võimalus väljendada oma maailmanägemist;
- suunatakse last vaatlema ning voolides, joonistades, maalides ja meisterdades kasutab laps vaatlustel tehtud tähelepanekuid;
- kasutatakse teemasse sisseelamiseks mängu, muusikat, lihtsat lavastust, jutu lugemist jne;
- arvestatakse, et lapse jaoks on oluline loomiseks ja lahenduste leidmiseks teha katsetusi ning avastusi, otsida ja saada vastuseid tekkinud küsimustele, omandatud oskusi rakendada ja loovalt kombineerida;

- julgustatakse last kasutama ja katsetama tema enda pakutud lahendusi töö mitmekesistamiseks ning ergutatakse lapse kujutlus- ja algatusvõimet, jälgides, et säiliks lapse isikupärane eneseväljendus;
- viiakse kunstitegevusi läbi ka õues, samuti kasutatakse kunstitegevust teiste valdkondade õppe- ja kasvatustegevuste osana, joonistatakse nii paberile, kivile, puidule, liivale või kombineeritakse erinevaid materjale;
- suunatakse last tehtut analüüsima, selgitama, miks ta kujutas esemeid, nähtusi just sellisel viisil, milliseid materjale ja tehnikaid kasutas ning kuidas tööga rahule jäi. Kaaslaste töödesse tolerantse suhtumise kujundamisele aitab kaasa, kui analüüsitakse nii laste töid kui ka kunstiteoseid ning põhjendatakse oma hinnangut.

Valdkond Kunst.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

3-4 aastane	4-5 aastane	5-6 aastane	6-7 aastane
<p>muljub ja näpistab, juhendamisel rullib ja veeretab voolimismaterjale</p> <ul style="list-style-type: none"> • surub sõrme või pulgaga pehmesse materjali auke, teeb pinnale jooni ja täppe; • valib sageli vabaks tegevuseks joonistamise (kriitseldab) või plastiliiniga voolimise ja kääridega lõikamise; • meelde tuletamisel hoiab õigesti käes joonistusvahendeid; • inimest kujutades joonistab peajalgse; • juhendamisel võtab pintsliga värvi, loputab pintslit vees; • tõmbab pintsliga erineva suunaga jooni, teeb täppe (pintslitrükk); • teeb näpuvärvidega punkte, jooni; • kleebib erinevaid detaile ja kujundeid; • kaunistab ruumilisi ja tasapinnalisi esemeid; • kasutab erinevaid värve, räägib,	<p>kasutab saadud algvorme (kera, silinder) soovitud kuju voolimiseks; juhendamisel ühendab lihtsaid voolitud detaile omavahel;</p> <ul style="list-style-type: none"> • voolib kerast, silindrist õõnesvorme; • oskab lõigata ribasid ja piirjoone järgi; • oskab ümardada nurki • oskab lihtsamaid voltimisvõttes; • oskab rebida tükikesi ja ribasid; • kasutab iseseisvalt liimipulka; • oskab värvida piirjoonte sees; • kasutab joonistamisvahendeid liigse surveta; • kasutab juhendamisel kogu paberi pinda; • oskab kujutada mustrit kasutades geomeetrilisi kujundeid; • kasutab looduslikku materjali koos teiste materjalidega; • juhendamisel kujundab tähtpäevakaardi sobivate	<p>rebib paberist välja lihtsamaid kujundeid;</p> <ul style="list-style-type: none"> • joonistab äratuntavalt erinevaid esemeid ja inimesi; • inimese joonistamisel kasutab detaile: näpud, kael; • voolib juhendamisel ühest tükist venitades ning pigistades sellest välja terviku erinevaid osasid; • juhendamisel silub detailide pinda; • värvib kontuuri ületamata; • lõikab paberist erinevaid kujundeid; • ühendab erinevaid materjale lihtsate ühendusvõtete abil (plastiliini, tikkudega jne); • kasutab esemete ilustamisel lihtsaid trükke ja moodustab mustri erinevaid rütme; • lükib varieeruva kuju, värvusega elementidest nõõrile ruumilise jada (moodustades kaelakee, kuusehte vms); • valib ise sobiva taustatooni lähtuvalt meeleolust, aastaajast ja	<p>joonistab järgi erinevaid kujundeid;</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab joonistada inimesi, loomi erinevates asendites ning õige proportsiooniga; • märkab loodust erinevatel aastaegadel ja kasutab seda oma kunstitöodes; • käsitseb õigesti kirjutus- ja töövahendeid: pliiats, pintsel, rasvakriit, käärid, nõel, naaskel, liimipulk); • lõikab erinevaid kujundeid; • voolimisel kasutab voolimispulka vormide õõnestamisel, mustri tegemisel ja erineva tekstuuri andmisel; • oskab võtta õiged kogused plastiliini lõpp produkti valmimiseks; • silub detailide ühenduskohad; • voldib ettenäitamise järgi etapiliselt kaasa tehes lihtsaid objekte; • punub sirgetest ribadest lihtsa pinna (nt järjehoidja, linik vms);

<p>mida kujutab;</p> <ul style="list-style-type: none"> • lõikab paberist ribasid; 	<p>motiividega;</p> <ul style="list-style-type: none"> • korjab juhendamisel looduslikku materjali meisterdamiseks või ruumi kaunistamiseks; • kasutab looduslikku materjali mänguasjadena; • valib tööks meeldivad toonid ja värvid ning põhjendab seda; • väljendab oma emotsioone, kasutades soovitud värve; • jutustab suunamise abil, mida on kujutanud oma töödel; • kunstitöö vaatlemisel vastab suunavatele küsimustele 	<p>kujutatavast;</p> <ul style="list-style-type: none"> • vaatleb huviga ja omaalgatuslikult raamatuillustratsioone ja kunstitöid, esitades küsimusi ja avaldades arvamust; • jutustab suunamisel, milliseid materjale on kasutatud töö valmimisel; • loputab pintslit ja väldib liigset määrdumist värvipurkides. 	<ul style="list-style-type: none"> • punub (kolmeharulist) palmikut; • oskab juhendamisel kujundada tähtpäevaga seotud peolauda, kaunistusi (kaart) ja ruumi; • fantaseerib ja jutustab teose juurde loo; • voolib ühest tükist
---	---	---	---

MUUSIKA

Muusikalised tegevused aitavad mitmekülgsest rikastada laste positiivseid emotsioone, arendavad fantaasiat ja loovust. Muusikalised tegevused toetavad, mitmekesistavad ja kinnistavad teisi lapse poolt omandatavaid tegevusi ja teadmisi. Aitavad kaasa rahvatraditsioonide ja –pärimuste mõistmisele.

Valdkonna muusika õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- laps tunneb rõõmu laulmisest ja musitseerimisest;
- laps suudab keskenduda kuulatavale muusikapalale;
- laps soovib ennast loovalt väljendada laulmise, liikumise, tantsimise ja pillimängu kaudu;
- laps julgeb musitseerida nii rühmas kui ka üksi.

Valdkonna muusika sisu:

- laulmine;
- muusika kuulamine;
- muusikalis-rütmiline liikumine;
- pillimäng.

Valdkonna muusika õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- on esikohal emotsionaalne ja aktiivne muusikaline tegevus;
- kujundatakse ja arendatakse lapse muusikalisi-loomingulisi võimeid.
- arvestatakse lapse individuaalseid eeldusi ning toetatakse eduelamusele ja tunnustusele;
- arvestatakse muusikapalade valikul lapse huve ning ea- ja jõukohasust.

Valdkond Muusika.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

3-4 aastane	4-5 aastane	5-6 aastane	6-7 aastane
<p>oskab kuulata ja laulda lihtsaid lastelaule kindla rütmiga ja dünaamikaga (vaikselt, valjult);</p> <ul style="list-style-type: none"> • on tutvunud eesti rahvalauluga ja oskab olla järellaulja rollis; • tunneb lastepille ja oskab nendel mängida; • oskab kuulata muusikat ja seda lihtsalt iseloomustada; • teab ja oskab lihtsamaid tantsusamme.	<p>oskab laulda lastelaule kindla rütmi ja dünaamikaga;</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab kuulatavat muusikapala (kindlateemalist) jutustades iseloomustada; • oskab laulda eesti rahvalaulu; • tunneb lastepille ja oskab nendel mängida; • teab ja oskab tantsida lihtsamaid tantsusamme; • oskab liikumisel moodustada erinevaid kujundeid	<p>oskab laulda erinevate kõlavärvingutega laule;</p> <ul style="list-style-type: none"> • Teab ja oskab laulda lasteaid Sinilind laulu; • oskab antud teemat rahvalaulu eeskujul edasi arendada; • tunneb lihtsamaid rütme; • tunneb lastepille ja oskab nendel mängida; • oskab osaleda orkestris; tunneb eesti rahvapille kuulmise ja pildi järgi; • julgeb laulda eeslauljana ja solistina; • oskab osaleda lavastustes; • teab ja oskab tantsida erinevaid tantsusamme; • julgeb ja oskab olla erinevate kujundite moodustamisel juhtrollis; • hoiab rütmi erinevate toimingute tegemisel.	<p>oskab laulda erinevate tempodega ja kõlavärvidega laule;</p> <ul style="list-style-type: none"> • oskab antud teemat rahvalaulu eeskujul edasi arendada ; • tunneb lihtsamaid rütme; • tunneb lasteaias olemasolevaid lastepille ja oskab nendel mängida; • tunneb eesti rahvapille; • julgeb laulda eeslauljana ja solistina; • teab muusikalisi mõisteid; • oskab osaleda lavastustes

LIIKUMINE

Liikumistegevus on laste tegevuste ja mängude põhiline osa. Liikumistegevuste mängulisus, mitmekesisus ja eakohasus toetavad lapse mitmekülgset arengut, annavad talle liikumisrõõmu ja eduelamuse, aitavad kaasa sotsiaalsete suhete kujunemisele.

Valdkonna liikumine õppe- ja kasvatustegevuse eesmärgid:

- laps tahab liikuda ja tunneb liikumisest rõõmu;
- laps suudab pingutada sihipärase tegevuse nimel;
- laps tegutseb aktiivselt üksi ja rühmas;
- laps mõistab kehalise aktiivsuse olulisust inimese tervisele;
- laps järgib esmaseid hügieeni- ja ohutusnõudeid.

Valdkonna liikumine sisu:

- kõndimine ja jooksmine;
- hüppamine ja hüplemine;
- roomamine ja ronimine;
- veeretamine ja keerutamine;
- viskamine ja püüdmine.

Valdkonna liikumine õppe- ja kasvatustegevuse kavandamisel ja korraldamisel:

- arvestatakse, et põhiliikumised eeldavad igapäevast suunamist: liigutusoskused, liikumisosavus ja teised liikumisvõimed kujunevad ja arenevad tegevusi regulaarselt korrates;
- rikastatakse lapse liikumis- ja tegevusvõimalusi sportlik- arenduslike liikumisviisidega;
- arendatakse põhiliikumisi, koordineerimist, rühti, tasakaalu, liikumisvõimet ja peenmotoorikat ning antakse tagasisidet.

Valdkond Liikumine.

Lapse arengu eeldatavad tulemused vanuseti

3-4 aastane laps	4-5 aastane laps	5-6 aastane laps	6-7 aastane laps
<p>sooritab harjutusi õp korralduste ja sõnalise seletuse järgi;</p> <ul style="list-style-type: none"> •sooritab põhiliikumisi kombinatsioonides ja õpitud harjutustes; •teeb koordinaatsiooni, tasakaalu ja osavust arendavaid harjutusi; •mängib 2-4 reegliiga liikumismänge; •pingutab end rühmategevuses ühise eesmärgi nimel; •sooritab juhendamisel kuni neljast harjutusest koosnevat kombinatsiooni; •hoiab oma kohta erinevates rivistustes: kolonnis, ringis, viirus; •oskab liikumismängudes arvestada kaaslastega ja liikuda ohutult; •käsitleb erinevaid võimlemisvahendeid; •sooritab imiteerivaid liigutusi muusika järgi; •plaksub ja liigub vastavalt rütmile. 	<p>teab spordivahendite nimetusi ning kasutab erinevaid spordivahendeid (nt topispall) ohutult,</p> <p>sobival viisil ja kohas;</p> <ul style="list-style-type: none"> •õpitud tegevustes kasutab ohutuid liikumisviise; •kasutab põhiliikumisi aktiivses tegevuses ja mängudes; •sooritab staatilist tasakaalu nõudvaid harjutusi; •teeb harjutusi väikevahenditega; •mängib kollektiivseid võistlusemänge; •osaleb jõukohastes teatevõistlustes; •tunnustab nii enda kui ka vastasmeeskonna edu; •teeb vahenditega harjutusi eakohaselt ja tehniliselt õigesti; •valitseb oma keha koordinaatsiooni ja tasakaalu nõudvates harjutustes; •sooritab tasakaalu, painduvust ja osavust arendavaid harjutusi; •jäljendab liikumisega erinevaid rütme; 	<p>osaleb lasteaia spordipäeval;</p> <ul style="list-style-type: none"> •talub kaotust võistlusemängudes; •teab ja kasutab mõisteid õpitud sporditerminoloogia piires; •mõistab hügieeninõuete olulisust; •käsitleb väikevahendeid aktiivses tegevuses; •ronib varbseinal vahelduva sammuga ja rippes külgsuunas; •võistleb kombineeritud teatevõistlustes; •kasutab ausa mängu põhimõtteid ning peab kinni mängureeglite; •kasutab mängu- ja spordivahendeid loovmängudes; •valitseb harjutusi tehes oma liigutusi ja kehahoidu; •säilitab harjutustel tasakaalu; •sooritab lihtsamaid akrobaatilisi harjutusi; •liigub ja mängib ohutult nii ruumis kui õues; •kohandab oma liigutusi etteantud rütmiga ja kasutab lihtsamaid tantsusamme. 	<p>keskendub sihipäraselt kehalisele tegevusele;</p> <ul style="list-style-type: none"> •liikudes ja mängides peab kinni üldistest ohutusreeglitest; •sooritab põhiliikumisi pingevabalt, koordineeritult; •säilitab paigal olles ja liikudes tasakaalu; •kasutab harjutusi tehes mõlemat kätt, täpsust nõudvates tegevustes kasutab domineerivat kätt; •võistleb kombineeritud teatevõistlustes nt takistusriba läbimine; •mängib sportlike elementidega mänge nt korvivisked; •on võimeline ise mänge organiseerima; •kasutab ausa mängu põhimõtteid ja arvestab mängureeglitega; •valitseb oma liigutusi nii ruumis, maastikul kui tänaval; •sooritab painduvust, kiirust, vastupidavust ja jõudu arendavaid tegevusi; •sooritab rütmiliikumisi ühel ajal kaaslastega;

	<ul style="list-style-type: none"> •liigub vastavalt muusika tempo kiirenemisele ja aeg		<ul style="list-style-type: none"> •liigub omas rütmis vahelduva tempoga; •väljendab emotsioone ja kasutab loovalt vahendeid.
--	--	--	--

LAPSE ARENGU JÄLGIMISE JA HINDAMISE PÕHIMÕTTED

Lapse arengu hindamine lasteaias on järjepidev protsess, mis koosneb erinevatest etappidest:

- info kogumine ja dokumenteerimine;
- info tõlgendamine;
- edaspidiste tegevuste planeerimine.

Lapse arengu jälgimise, dokumenteerimise, analüüsimise ja hindamise eesmärk on koguda lapse kohta informatsiooni mida saab kasutada:

- lapse eripära mõistmiseks;
- lapse erivajaduste väljaselgitamiseks;
- lapse arengu toetamiseks;
- õppe- ja kasvatustegevuste kavandamiseks;
- lapse kohta tagasiside andmiseks lapsevanemale

Tulemus dokumenteeritakse «Isikuandmete kaitse seaduses» sätestatud tingimustel.

Lapse arengu hindamise aluseks on:

- lapse individuaalne areng;
- eeldatavad üldoskused;
- õppe- ja kasvatustundkondade eeldatavad tulemused;
- lapse arengu jälgimine on järjepidev protsess. Arengu hindamiseks kasutatakse erinevaid meetodeid (vaatlus, mäng, analüüs jms)

Lapse arengu dokumenteerimiseks koostatakse igale lapsele e – arengumapp ning „Lapse oma raamat“, kuhu kogutud materjal annab ülevaate lapse saavutustest ja arengust pikema perioodi vältel. Arengut hinnatakse lapsest lähtuvalt, väärtustades nii protsessi kui saavutatut. Laps on aktiivne osaleja oma raamatu koostamisel ning lasteaiast lahkudes saab laps oma raamatu kaasa.

Lapse arengu eeldatavaid tulemusi ei käsitleta kõigile kohustuslikena vaid neid kasutatakse pidepunktidenä lapse arengu jälgimisel. Lapsevanemal on õigus tutvuda oma lapse e-arengumapiga ja „Lapse oma raamatuga“.

Perevestlused viiakse läbi kaks korda aastas.

ERIVAJADUSTEGA LASTE TOETAMISE PÕHIMÕTTED JA KORRALDUS

Erivajadustega laps on laps, kelle võimetest, oskustest, tervises seisundist, keelelisest ja kultuurilisest taustast ning isiksuseomadustest tingitud arenguvajaduste toetamiseks on vaja teha muudatusi või kohandusi lapse kasvukeskkonnas (mängu- ja õppevahendid, ruumid, õppe- ja kasvatusmeetodid jm) või rühma tegevuskavas.

Varajane märkamine ja sekkumine on oluline erivajadustega laste ja nende perede toetamisel.

Erivajadustega laste toetamise põhimõtted:

- Erivajaduste võimalikult varajane märkamine, väljaselgitamine ning arengutegevuse läbi viimine **toimub koostöös** (lapsevanemaga, rühmapersonal, liikumis- ja muusikaõpetaja, juhtkond ja võimalusel erialaspetsialistid jt)
- Individuaalne lähenemine vastavalt lapse arenguliste erivajadustele ja keskkonna võimalustele.
- Lastevanemate nõustamine ja juhendamine, lapsele maksimaalse keskkonna tagamiseks.
- Lasteaias Ripsik on erivajadustega lapsed tavarühmades ning õppe- ja kasvatustöö toimub kaasava hariduse põhimõtetel.

Esimene tasand on märkamine, mis hõlmab kõiki lasteaia lapsi. Rühmameeskond vaatleb, jälgib ja hindab lapse arengut. Vajadusel tehakse spetsiifilisi vaatluseid individuaalsete eripärade hindamiseks: Haridus- ja Teadusministeeriumi poolt heaks

kiidetud raamat „Erivajaduste määratlemine“ 2017 (Glynis Hannell). Lapse arengu hindamise protsessi kaasatakse ka teisi spetsialiste.

Teine tasand on koostöö, individuaalse arenduskava koostamine ja rakendamine (IAK). Vajadusel koostavad rühmameeskond IAK koostöös muusika- ja liikumisõpetajate ning juhtkonnaga kaasates lapsevanemaid ja vajadusel spetsialiste. IAK määrab kindlaks lapse arengulisi erivajadusi arvestatava õpetuse, individuaalsed eesmärgid ja eriabi teenused, mis on vajalikud lapse toetamiseks. IAK koostatakse konkreetsele lapsele neis valdkondades, mille arengutase erineb eeldatavast eakohasest arengust. IAK kaitseb lapse huve ja arvestab tema arengutaset ning erivajadusi. Laste arenguliste ja hariduslike erivajaduste varajase märkamise ning individuaalse arengu toetamiseks teeb Raadi Lasteaed Ripsik koostööd Rajaleidjaga. Erivajadustega laste toetamine toimub vastavalt lasteaia õppekavale arvestades lapse eripärasid ning mille aluseks on hea koostöö koduga. Kõneravi vajavad lapsed selgitab välja logopeed, kes uurib laste kõne arengut: häälendamist, sõnavara, grammatikat, lauseehitust, jutustamisoskust ja kõne defekte. Logopeed annab korraldusi ja jagab juhtnööre lastega edaspidiseks tööks nii õpetajatele kui ka lapsevanematele. Lasteasutus toetab erineva keelelise ja kultuurilise taustaga peret lapsele oma keele ja kultuuri tutvustamisel ning eesti keele ja kultuuri väärtustamisel. Mitte eesti kodukeelega lapsed omandavad eesti keele lõimitud tegevuste kaudu ning õppe- ja kasvatustegevuse sisu ja eesmärgid tulenevad eesti keel kui teine keel valdkonnast. Vastavalt lapse arengule individualiseeritakse õppe- ja kasvatustegevusi. Koolipikenduse küsimustes nõustatakse lapsevanemaid. Vastavalt nõustamiskomisjoni otsusele saavad koolipikendust taotlenud lapsevanemad oma lapsele vajadusel aastase koolipikenduse. Koolipikendust saavatele lastele töötatakse välja individuaalne arenduskava koostöös lapsevanemate ja erialaspetsialistidega, lähtudes komisjoni soovist. Erivajadustega laste rühmaõpetajad saavad vajalikke täiendkoolitusi, et paremini toetada lapsi. Kui laps on suunatud edasi spetsialisti poole või läheb täiendatavatele uuringutele siis võib lapsevanem paluda lasteaia poolset iseloomustust, et spetsialistil oleks terviklikum ülevaade. Lapsevanem ei ole kohustatud avaldama lasteaiale spetsialisti tagasisidet, kuid antud info aitab kindlasti paremini last toetada ka lasteaias.

Kolmas tasand on analüüsimine ja kokkuvõte. Vähemalt üks kord õppeaastas tehakse kokkuvõte IAK rakendumisest, arengukeskkonna sobilikkusest ning lapse edasistest vajadustest.

Analüüsist ja kokkuvõttest lähtuvalt planeeritakse edasised tegevused: tugiteenuse jätkamine, lõpetamine või jätkamine teisel kujul, täiendavate uuringute soovitamine, ettepanek nõustamiskomisjoni suunamiseks, muutused IAK's või keskkonnas.

Nõustamiskomisjoni pöördub lapsevanem lapse meditsiiniliste uuringute järgselt.

Nõustamiskomisjoni otsuse alusel jätkub eriõpetuse ja tugiteenuste rakendamine lasteaiarühmas või erilasteaias. Erivajaduste väljaselgitamine ja toetamine on pikaajaline ja järjepidev protsess, mis toob tiheda koostööga positiivseid tulemusi.

KOOSTÖÖ LAPSEVANEMATEGA

Koostöö toimub aususe ja vastastikuse usalduse põhimõtetel. Lasteasutus loob lapsevanematele võimalused osaleda õppe- ja kasvatusprotsessi kavandamises ja läbiviimises ning anda tagasisidet lasteasutuse tegevusele. Lapsevanematel ja lasteaiapersonalil on ühine vastutus lapsele soodsa arengukeskkonna loomise, tema arengu, kasvu ja õppimise toetamise eest. Lasteasutus loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu kasvatusküsimustes. Lasteaed toetab lapsevanemat lapse kodusel kasvatamisel ja arendamisel. Lasteaia tegevuse nii lühi- kui pikaajalisel planeerimisel arvestatakse lastevanemate ootuste ja soovidega. Kodu kasvatuspõhimõtete tundmine on aluseks lasteaia õpetajale lapse kasvatuskäitumise hindamisel ja õppe- ja kasvatusgevuse kavandamisel. Lastevanematega koostöö võtmeisikuks on lapse rühma õpetaja, kes igapäevaselt puutub kokku nii laste kui lapsevanematega. Rühma vanemate ootuste ja soovidega arvestamine ning planeeritud ühisüritused kajastuvad rühma tegevuskavas.

Lasteasutuse pedagoogid teevad lapsevanemaga lapse arengu toetamiseks koostööd, mis põhineb dialoogil, vastastikusel usaldusel ja lugupidamisel. Lapsevanema esmased koostööpartnerid on lasteasutuses selle rühma õpetajad, mille nimekirja on laps kantud. Vajadusel kaastakse lapsevanema või õpetaja ettepanekul ja lapsevanema nõusolekul teisi lasteasutuse pedagooge ja spetsialiste. Pedagoog teavitab vastavalt vajadusele jooksvalt lapsevanemat lapse arengust ja õppimisest ning õppe- ja kasvatusgevuse korraldusest. Lapsevanemat teavitatakse lapse arengust ja õppimisest iga-aastastel arenguvestlusel. Õppe- ja kasvatusgevuse korraldusest teavitatakse lapsevanemaid lasteasutuse tegevust kajastaval veebilehel ja rühma stendil. Pedagoog loob lapsevanemale võimalused saada tuge ja nõu õppe- ja kasvatusküsimustes. Lastevanematele korraldatakse kolm korda aastas ümarlaudasid, kus tutvustatakse rühma ja lasteaia tegevuskava, lapse arengu hindamise põhimõtteid, käsitletakse aktuaalseid pedagoogilisi teemasid. Lasteaed kaasab lapsevanemaid erinevate rühma ürituste planeerimisel, korraldamisel ja läbiviimisel.

Koostöövormid lapsevanematega:

- rühma ümarlauad – vähemalt 3 korda aastas;
- individuaalsed vestlused - vastavalt vajadusele;

- arengukava koostamine koostöös hoolekoguga;
- õppekava koostamine ja arendustegevus;
- rühma tegevuskava koostamine ja läbiviimine;
- ühisüritused - lähtudes aasta tegevuskavast;
- peod;
- näitused;
- teemaõhtud, koolitused;
- avatud uste päevad;
- ümarlauad;
- ühisüritused, õppekäigud;
- talgud/ korrastustööd õuealal;
- rahuloluküsitlused;
- informatsiooni kättesaadavus (infostendid, infomapid, infovoldikud, kodulehekülg, Facebooki leht jms);
- koostöö hoolekoguga.

Lastevanemate ootuste ja rahulolu välja selgitamine:

- lapsevanemate rahulolu küsitlus (1 kord aastas);
- laste arenguvestlused (2 korda aastas);
- lastevanemate nõustamine õppe- ja kasvatusküsimustes (vastavalt vajadusele).

KOOLIVALMIDUS

Kooliküpsus on lapse intellektuaalse, kehalise ning sotsiaalse arengu protsesside tulemus, mis toimub ilma välise sekkumiseta. Kooliküpsus saabub sisemiste jõudude ning soodsa ümbruse koosmõjul, kusjuures lapse põhitegevuseks peab sealjuures olema mäng ja suhtlemine täiskasvanutega. Kooliküpsuse märkide hulka kuuluvad füüsilised muutused (jäävhammaste ilmumine, muutused kehaproportsioonides), vaimsed muutused (valmisolek pingutada, teadmishuvi, arutleva mõtlemise võime), sotsiaalne areng (tahte areng, rolli- ja koosmängu eelistamine). Kooliküpsus on koolivalmiduse eeltingimus. Kooliküpsus kujuneb välja samm-sammult läbi aastate.

Koolivalmidus on lapse vaimne, sotsiaalne ja kehaline valmisolek minna mänguliselt õppetegevuselt üle suunatud ning kõrgema taseme õpitegevusele ehk kooliküpsus koos koolis õppimise alustamiseks vajalike oskuste ja teadmistega. Koolivalmidus väljendub soovis õppida, omandada uusi teadmisi, jälgida ja täita täiskasvanu selgitusi ja korraldusi. Koolivalmiduse saavutamiseks on vaja soodsat keskkonda ja lapse enda motivatsiooni ja aktiivsust.

Lapse koolivalmiduse kujunemist jälgitakse õpetajate poolt lapse arengu analüüsimise käigus kogu lasteaias käimise perioodil. Koolivalmiduse hindamine toimub Koolieelse Lasteasutuse Riiklik Õppekava ja varasemate arengu hindamiste põhjal. Enne kooli minekut väljastab lasteaed lapsele koolivalmiduskaardi. **Koolivalmiduskaart** on dokument, milles kirjeldatakse lapse arengu tulemusi üldoskustes ning õppe- ja kasvatustegevuse valdkondades lähtuvalt koolieelse lasteasutuse riiklikust õppekavast, tuues välja lapse tugevused ja arendamist vajavad küljed.

Koolivalmiduskaardi väljastamine on lasteasutusele kohustuslik lastele:

- kes on enne käimasoleva aasta 1. oktoobrit saanud seitsmeaastaseks;
- kelle vanemad taotlevad koolikohustuslikust east noorema lapse kooli õppima asumise;
- kellel on nõustamiskomisjoni soovitusel koolikohustus ühe õppeaasta võrra edasi lükatud.

Koolivalmiduskaardi allkirjastavad selle koostamisel osalenud isikud, sh õpetaja, lapsevanem (eestkostja) ja lasteasutuse direktor või selleks volitatud isik. Koolivalmiduskaardile märgitakse lapse lasteasutuses viibitud ajaperiood. Koolivalmiduskaart koostatakse kahes eksemplaris, millest üks väljastatakse lapsevanemale ja teine jääb lasteasutusse. Koolivalmiduskaart väljastatakse lapsevanemale lasteasutusest lahkudes. Vanem esitab koolivalmiduskaardi kooli, kus laps asub täitma koolikohustust. Koolivalmiduskaardid registreeritakse ja säilitatakse lasteasutuses 5 aastat.

Koolikohustuse edasilükkamise taotlemiseks esitab nõutavad dokumendid lapsevanem nõustamiskomisjonile. Koolikohustuse täitmise alguse edasilükkamise aluseks on lapse tervislik seisund. Otsuse koolikohustuse täitmise edasilükkamise kohta teeb lapse elukoha- või haridusasutuse asukohajärgne nõustamiskomisjon. Nõustamiskomisjon arvestab arsti (perearsti, lastearsti, psühhiaatri) poolt tehtud kirjalikku otsust lapse tervisliku seisundi kohta. Koolikohustuse täitmise edasilükkamise taotlus rahuldatakse vaid juhul, kui selles ajavahemikus tagatakse lapsevanema poolt lapse arenguks ja taastusraviks vajalik keskkond ning võimalus jätkata alushariduse omandamist kuni kooliminekuni.

ÕPPEKAVA UUENDAMISE JA TÄIENDAMISE KORD

Raadi Lasteaed Ripsik õppekava on töödokument, mille täiendamine toimub vastavalt vajadusele.

Õppekava muudetakse:

- seoses muudatustega haridusalases seadusandluses;
- lasteaia pedagoogide või hoolekogu ettepanekul.

Õppekava koostatakse lasteaia pedagoogilise nõukogu ning hoolekoguga. Õppekava kinnitab lasteaia direktor.